SBg

NEA HUND

SELBU TREKK- OG BRUKSHUND-KLUBB 19 82

NR. 2 JULI 1985 ÅRGANG 3

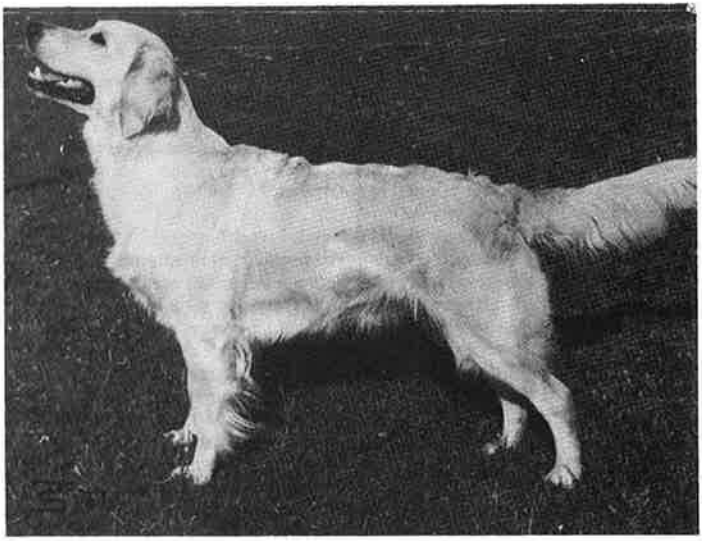

I dette nr. av Neahund presenterer Chris Folde sin hunderase - GOLDEN RETRIEVER.

Lederen har ordet

Samtlige tidsskrift for hundeeiere oversvømmes i disse tider av oppfordringer om å overholde bestemmelsene om båndtvang. Også NEAHUND ønsker å bringe denne påminnelsen videre til sine lesere.

Om ikke lenge skal klubben stå ansvarlig for 2 store prosjekter - nemlig deltakelse på Selbudagene og 2-dagers utstilling med lydighetsprøver.Førstnevnte arrangement er omtalt i nr. 1/85 og blir ivaretatt av vår interne Selbudag-komite - som håper at medlemmen slutter opp om de aktivitetene som skal gjennomføres.

Uka etter er det å håpe at at mange av STBK's hunder er å finne i katalogen til utstilling og lydighetsprøver.

På siste styremøte ble Eilif Uthus valgt som klubbens materialforvalter.Behovet for en slik ordning har etter hvert blitt mer og mer aktuell etter som klubben har ekspandert mht. aktiviteter og utstyr.

Eilif har også påtatt seg å holde orden på vårt medlems-kartotek.Med dette har klubben nå også tatt skrittet inn i dataalderen.Datalistene gir oss fin oversikt over både betalte og ikke betalte (tidligere???) medlemmer.I tillegg vil dette spare oss for mye arbeid - f.eks. med å skrive ut adresselapper til NEAHUND.

Dette gir meg også en fin anledning til å minne om at medlemskontingenten forlengst er forfalt til betaling. Utsending av NEAHUND vil f.o.m. neste nr. bli stoppet til de som da ikke har betalt medlemskontingent for 1985.

Ha en god sommer.

hilsen Stig

NEAHUND

Organ for
Selbu Trekk- og Brukshundklubb.
Utkommer 4 ganger pr. år.

Abonnement oppnås ved å tegne støttemedlemsskap i STBK.

Redaksjon og layout ved
Bjørn Wagnild og Stig Meier Berg.

STBK
SELBU TREKK- OG BRUKSHUNDKLUBB

Leder	: Stig Meier Berg
Sekretær	: Ingfrid Viken
Kasserer	: Bjørnolf Aftret
Brukshundkomite	: Halbjørn Eidem Criss Folde Ove Egil Uthus Bjørn Wagnild
Støttekomite	: Else Lange Kirsten Røset Siv Slind Margot Uthus
Trekkhundkomite	: Unni Aftret Geir Johnsen Ola Kjøsnes Andreas Reitan
Utstillingskomite:	Olga Mari Brobak Edvin Garberg Leif Idar Græsli Olav Sand

INNHOLD

s. 5 STBK's første Lydighets-champion.
s. 6 Sau - hund.
s.10 Brev til STBK.
s.11 Karaktertest for hunder.
s.14 Vaksinasjon av hund og katt.
s.17 Hvalpen - et levende materiell.
s.20. Brukshund - resultater.
s.21. Golden retriever.
s.26 Hundens bønn.
s.27 Telehunden.

Medlemskontingent pr. år

Medlemskort pr. kalederår :

Medlemskontingent pr. kalenderår:

Familie	kr.100.-
Hovedmedlem	kr. 75.-
Ungdomsmedlem	kr. 40.-
Støttemedlem	kr. 40.-

Postgirokonto 2 09 45 55

Bankgirokonto 4285 30 35860

SELBU TREKK- OG BRUKSHUNDKLUBB
innbyr til utstilling og lydighets-prøver på Tømra stadion i Selbu.

UTSTILLING GR.P. A LØRDAG 7. SEPTEMBER KL. 09.00.
Siberian husky, grønnlandshund, alaskan malamute og samojed.
Dommer: Robert Sellevik.

UTSTILLING GR.P. D. SØNDAG 8. SEPTEMBER KL. 09.00.
Belgiske fårehunder og schäferhund.
Dommer: Lasse Lundgren.

LYDIGHETSPRØVE KL. I, II og III SØNDAG 8. SEPTEMBER KL. 9.00.
Dommer: Ingolf Bjerkan.
NBI I tilfelle mange påmeldinger vil kl. I bli avholdt på lørdag.

PÅMELDINGSGEBYR: Utstilling kr. 140,-. Lydighet kr. 70,-.
Utstilling og lydighet kr. 170,-.

PÅMELDINGSFRIST UTSTILLING/LYDIGHET 8. AUGUST 1985.

Påmelding og gebyr sendes til Selbu Trekk- og Brukshundklubb, v/Edvin Garberg, 7580 Selbu.
Postgiro 2 09 45 55 – Bankgiro 4285.30.35860.

Kontakttlf. 07-81 97 36 – 07-81 75 47
Overnatting
SELBU CAMPING – med gode hytter og fin beliggenhet – tlf. 07 81 97 50
SELBU HOTELL – tlf. 07-81 71 11.

HUSK VAKSINASJONSATTEST IKKE ELDRE ENN 2 ÅR.

VELKOMMEN TIL EI TRIVELIG HUNDEHELG I LYKKELANDET SELBU

VELKOMMEN - DU OG DIN HUND!!!
Fra onsdag 3. juli kl. 20.00, og hver onsdag framover, møter vi opp v/Teigen bru, Trondheim E-verk. Vi legger oss i "hardtrening" til lørdag 31.8. for å "vise fram" klubben vår på Selbudagene. En del av hinderne fra Agility test - (se "Neahund" nr.2/84) - vil vi prøve og få trent inn.
Ta med godbiter - godt humør - og MØT OPP!

Brukshundkomiteen.

STBKs første Lydighetschampion

GRATULERER TOR TETLI OG INGODD'S JUBEL

Tor er født den 14/5- ?, og Jubel den 1/12-79. Selv om Tor ikke vil røpe fødselsåret,må vi vel kunne få lov til å si at det unektelig må være en viss aldersforskjell mellom disse to som utgjør denne etterhvert så fryktede men samtidig ettertraktede ekvipasjen. Tross aldersforskjellen; de står seg godt begge to og har sammen nådd sine oppsatte mål etterhvert.

Til daglig, men bare når Tor ikke må ha fri for å reise på brukshundkonkurranser, blir han lønnet av Televerket. Flere av oss har observert ham i en blå bil med merket"TELE". Jubel på sin side er dagdriver om dagen mens "fatter'n" er ute og kjører "telebil".

Tor og Jubel kjøpte i 1983 ei blå bok, også kalt "blåboka", og etter å ha lest den fant de ut at dette skulle de prøve. Dermed hadde det skjedd; ekvipasjen var blitt fullstendig bitt av brukshundbassillen.

I sesongen -83 var de en meget respektert ekvipasje i kl. C. De ble bl.a. klubbmester i denne klasse. Likeledes i sesongen -84, hvor de to trakk startnummer i kl.B,og hvor de også kan se tilbake på et innkasert klubbmesterskap.

Men det var ikke bare i brukshund Tor og Jubel skulle gjøre det bra. De to startet opp i lydighet kl. I, ogfaktisk uten broblemer greide de opprykket. Våren -84 ble ekvipasjen vinner av kl. II, og dermed ble det en pause med lydighetsteningen. Brukshundbassillen skulle jo også pleies.

Fra januar -85 startet "kjøret" igjen. Ved Avd. Nordenfj. apellcup, ble de suverene vinnere. Den 17/3 ble det tur til Fredrikstad på lydighetsstevne, og ekvipasjen kunne returnere til Trondheim med sin første 1pr. i L.p.kl.III. Den 14/4 ble det ny tur til Fredrikstad, med nok en 1. pr. som resultat. På avdelingens hovedutstilling skulle slaget stå. Den 28/4 møtte Tor og Jubel opp på stevnet, Tor forøvrig med en underlig gråfarge i ansiktet. Ca. kl.1500 var resultatene klare, og målet for de to var nådd. Ingodd's Jubel var blitt Norsk Lydighetschampion.

Men ekvipasjen har så visst ikke gitt seg enda. Den 9/6 ble Tor og Jubel "Trønderske mestere" i brukshund kl. A.

Vi vil herved gratulere ekvipasjen, og ønske dem lykke til videre mot nye mål og seire.

Sau - hund ?

av Andreas Reitan

Torsdag 6.juni arrangerte STBK i samarbeid med Selbu Sauavlslag og Selbu Jeger- og fiskerforening et møte om det elektriske dressur-halsbåndet under temaet "Sau - hund".

Jarle Øyen,fra Melhus Jeger- og fiskerforening,hadde tatt turen til Selbu og Rådhuskantina (riktignok ei uke for seint...var det noen som snakka om Selbu-timen..?) og med sine 14 års erfaring i ryggen,ble det en interessant kveld for de frammøtte.

Litt om elektrisitetens historie:

Dressurhalsbåndet har vært brukt i Norge i ca 14 år nå,men det fantes ingen godkjenning av utstyret før i -81.Til da hadde både Televerk og veterinærmyndigheter sagt nei til salg - men en hadde lov til å bruke det,vel og merke på sine egne hunder.For 4 år siden fikk så halsbåndet sin godkjenning,men godkjenninga gjaldt kun en type, det tyske Teletax - som samtidig bare fikk en importør (ca pris 8500,-kr).

Halsbåndets oppbygging

Apparatet er forholdsvis enkelt oppbygd - mange bygger det sjøl (og bruker det sjøl,ofte uten faglige forutsetninger).Det består av en radiosender og en mottaker.Mottakeren er festet i hundens halsbånd. Med senderen,som har en rekkevidde på 7-800 m under gunstige forhold, kan en sende ut en impuls - som i sin tur utløser strøm på mot-taker.Strømstyrken kan også justeres.
Det tyske Teletax,som vi fikk demonstrert,hadde 3 muligheter:Du kunne utløse strøm - strøm+lyd - eller bare lyd.
Strømmen somutløses i hundens halsbånd varer 1/1000 sek - og kjennes som et"uhyggelig vondt stikk" i halsen,for å bruke Øyens ord - han hadde prøvd det på seg sjøl.Apparatet utløser bare 1 impuls,så det hjelper ikke å holde utløserknappen inne,det må lades opp (omtrent som en blitz)

Hvorfor strøm og hvordan reagerer hunden?

Målsettinga er å skremme.Støtet gir en kortvarig smerte som er ment å virke avskrekkende.Hunden gis en fair sjanse til å oppfatte at det er sauen som er årsak til smerten.En erfaren instruktør gir støtet i det rette øyeblikk,og blir ikke hunden redd sau da,er den enten vant til sau (f.eks oppvokst sammen med uten tidl.smertelige erfaringer..) - eller hunden har revet sau før.

Hundeeiere har gjennom historia prøv ulike måter for å få bikkjene sine saureine.Av tidligere godt utprøvde metoder kan nevnes å slippe (helst unghunder) inn til en vær,rigge til ei grind el.likn. og legge bikkja under når sauene slippes ut av fjøset om våren, en har rundbanka hunden,skikkelig tynt den - ofte med resultat at mannen/kjerringa/fruen ble farlig,ikke sauen,eller stappa nyklipt ull innunder halsbåndet og tvunget bikkja til å gå med det ei lang stund (gammalt kjerringråd).

Labrador - den verste sauedreperen?

Joda,ifølge Øyen er det tilfelle - tett fulgt av (den snille) golden retriever.For da ikke å nevne de polare spisshunder (malamute,sib. husky og grønnlandshund),som med sitt helt spesielle gemytt produserer adrenalin proporsjonalt med graden av smerte (fortsatt i følge Øyen). Men de polare spisshunder levnes også en sjanse,hvis de (helst) er i alderen 4-5-6 mnd og ikke har sett sau før !Oj - hvilken trøst.
Men,bare hør:Schaferen,som jo er en klok hund,er også en av de vanskelige rasene.Den er utrolig hard på strøm,pga sin tette under-pels,men scaferen er også en av de rasene som må sies å bli permanent saureine etter "behandling".
Jaktdresserte harehunder er i følge statistikken de minst farlige. Av 25 var 19 saureine da de kom (erfaring fra Melhus).
Den strihåra vorsteher er i følge Øyen en "rettelig galte" på sau (hørte du Bjørnolf ?),Bouvieren springer etter sigende rett gjennom utgarden og er den eneste rasen som faktisk har tatt sau i dressur-området,Newfoundler'n er vanskelig,den irske ulvehunden grei .... men poenget er vel da,for å konkludere,at alle raser (også den lille mellompuddelen som sprengjaga 3 sauer ut i ei tjønn så de ene drukna) kan forårsake så stor skade på sau (og andre dyr) at hundeeierne må bli bevisst at bikkja deres er et rovdyr !! Dette var også et av Øyens hovedpoeng.

Dressurbevis for å få jaktkort?

Det andre hovedpoenget dreier seg om at mange kommuner (allerede) ikke gir tilgang på jaktterreng uten at hundeeieren har "saue-forsikring",dvs kan dokumentere at hunden har gjennomgått en slik test vi fikk se i Selbu.En sau med tjukk ull kan stupe etter en 150 - 200 m spurt fra en hund.Hunden trenger altså ikke rive for å gjøre skade.Dette er også bakgrunnen for mer restriktive holdninger i forhold til jeger med hund.I følge Øyen var et slikt "sertifikat"-system uungåelig,det er bare et spørsmål om tid før det vil bli innført.

Negative erfaringer

Melhus Jeger og fiskerforening tar imot ca 150 hunder pr år for anti-sau-behandling.I løpet av den tida en har drevet under godkjenning,har ingen hunder blitt registrert med skader etter støtet. Registreringsarbeidet skal forøvrig nå utføres vitenskapelig,og foreninga er blitt bevilget 20000,-kr til dette arbeidet,til utsending av skjema,innsamling og databehandling (gjelder fra -82 - "generasjonen")En vil da ta data 2.hvert år,og materialet fram til 1990 vil etter planen omfatte 800 hunder og langtidsvirkning etter strømbehandling.Det er første gang slik registrering blir gjort - i verden.

Øyen ville ikke anbefale dressurhalsbåndet brukt på hunder som går brukshundkonkurranser - heller ikke på andre som brukes til sporhunder.Hundene ville da kunne avbryte et søk hvis en traff sau. Heller ikke trekkhundfolk med behov for barmarkstrening i sauområder.ble anbefalt bruken på sine hunder.

Dessuten da at dressurhalsbåndet krever erfarne instruktører,slik at støtet gis på akkurat riktig tidspunkt,f.eks ikke over en bekk (slik at hunden blir livredd bekker),over et gjerde etc.

Øyen hadde heller ikke registrert nervøse hunder etter behandlinga, alle ting tyder på at det er ei misoppfatning.

Fuglehunder kan bli topp prøvehunder ved hjelp av strømhalsbåndet, men en kan få overført gener til seinere generasjoner,gener fra hunder som til tross for topp prøveresultater likevel ikke har de helt store egenskapene.

Halsbåndet kan sjølsagt også brukes på hunder som stikker av,flyr etter biler,postbud osv,hunder som ikke vil komme på innkalling,- ja,på all generell dressur.Men de aller fleste instruktører,også Øyen,tar skarp avstand fra slik bruk - dersom den ikke er særskilt påkrevd.

Praktisk prøve

Etter teoridelen fikk de som ville,prøve halsbåndet på sine hunder. Signe og Per J.Kulset stilte både område og sau til disposisjon, og 9 av dalførets hunder ble prøvd.Fra tilskuerhold virket behandlinga "snillere" enn antatt,og instruktørens blikk for det rette øyeblikk virket også overbevisende.Ingen besvimte,ingen så heller ut til å ha tatt skade av det.Så langt.

Hundeeierne fikk beskjed om ikke å trøste etterpå.Ikke si noe,unngå ros/ris.Øyen påsto også at det ikke var nødvendig med repetisjon etter ei tid - og demonstrerte også dette på en av hundene som var prøvd før.I alle fall må en da aldri bruke det samme området.

Vi som var tilstede hadde en interessant kveld og ble vel forholdsvis beroliget av det vi fikk se.

Människans bästa vän behöver:

Utnyttja introduktionsrabatten.
Beställ nu!

EDVIN GARBERG,7580 SELBU.
TLF.: 07 - 81 97 36

BREV til ST.B.K

Datoen er 4/5-85,strålende sol og klokka 08.oo.På vei til Selbu, karaktertest og 25 hunder påmeldt.Skikkelig spennende..... Hva bringer dagen oss ? Første gang Selbu Trekk- og Brukshundklubb arrangerer karaktertest.Ingen "utdanna" figuranter,hva vil skje ? Men,men,etter en kort gjennomgåelse av løypa,litt koreksjoner hist og her,var alt klart.Løypa var god,og for en dommer med plager etter en ryggoperasjon var den ypperlig.

Første ekvipasje kom,ingen andre hunder på plassen,alt var meget godt tilrettelagt.Helge Rødsjø og undertegnede storkoset oss hele dagen,vennlig tone,ingen stress,alt gikk etter plana. Midt på dagen hadde vi koselig kaffepause med vidunderlige smørbrød i ekte dall,og kaffe,og til de som laga det,tusen takk, det smakte vidunderlig.

Hva det enn kom av,alle hundene besto testen,kanskje dommerne var for godstemte,eller var alle så fine ? Hvor om enn var, hundene var gode,arrangementet var flottt,ikke en knirk,og to meget fornøyde dommere kjørte tilbake til byen med en god følelse av å ha gjort noe,og en vakker "Takk for hjelpa" - gave.

Takk for dagen.

Helga Gabrielsen.

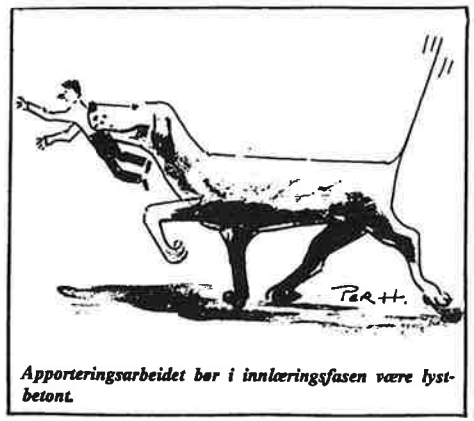

Apporteringsarbeidet bør i innlæringsfasen være lystbetont.

Karakter-test for hunder avviklet i Selbu

Lørdag 4/5 arrangerte Selbu Trekk-og Brukshundklubb karaktertest for alle hunderaser i kalkbruddet, Innbygda. Forberedelsene hadde da pågått i lengre tid, og alt var klappet og klart til testen skulle starte kl. 10 på morgenen. Det eneste vi var usikre på var været, med den bekymringen ble gjort til skamme da vi grytidlig tittet ut av vinduet og fikk se sola skinte fra nesten skyfri himmel.

Til testen var det påmeldt 25 hunder, hvorav 9 var «selbygger». Resten av deltagerne kom fra Namsos i nord, til Kristiansund i sør. Dette viser den store interessen det begynner å bli for denne typen tester.

Å karaktererteste hunden er en måte å prøve hundens reaksjoner og evne til å avreagere på spesielle, litt «skumle» situasjoner.

Testen inneholder minst 4 situasjoner, momenter, som hos oss foregikk slik:

Situasjon 1: Figurant (Bjørn Wagnild) dekker av svart plastsekk, sittende rolig på en stol.

Situasjon 2: Skjult figurant (Geir Johnsen) kastet et tomt malingspann, innsurret i kjetting mot en blikkplate etter at hunden hadde passert.

Situasjon 3: Figurant (Edvin Garberg) ikledd stor frakk og krokstav skrådde over vegen foran hunden.

Situasjon 4: Skjult figurant (Ove Egil Uthus) avfyrte skudd etter anvisning fra dommerne. Viste hunden tydelig redsel for skudd, skulle skytinga opphøre.

Disse postene var satt opp med ca. 25 m. mellomrom slik at hunden skulle få tid til å rose seg ned mellom hvert nytt moment.

Det er ganske utbredt misoppfatning at «gode» hunder ikke skal reagere på disse situasjonene, men det er helt feil. Alle hunder skal reagere, men hovedsaken er at de avreagerer på en skikkelig måte når figurantene tar av seg habitten han/hun er ikledd, og snakker til hunden. Da skal hunden nærme seg og man skal kunne se at den avreagerer og slapper av, gjerne ved å logre med halen og vise vennlighet. Den skal tolerere skudd, og likedan skal den gå bort til malingspannet for å undersøke og gjøre seg kjent med gjenstanden.

En hund som er tydelig agressiv eller som nekter å nærme seg figuranten, godkjennes ikke av de dommerne som under hele testen går bak hund/fører og kontrollerer det hele. «Våre» dommere var Helge Rødsjø og Helga

Gabrielsen fra Norsk Schæferhundklubb avd. Nordenfjeldske. Begge er autoriserte karaktertest-dommere, og er forøvrig meget trivelige folk som fikk roet ned nervøse hundeeiere betraktelig før de startet i løypa.
De to har en stor del av æren for at arrangementet ble så vellykket som det ble. En stor takk til dem begge.

Flere raser, bl.a. Border Collie, Golden Retrievere, Irsk Setter, Doberman og Schæfer, var representert på denne testen, og en lite spørrerunde blant hundeeierne viste at de fleste deltok fordi de mente det var viktig å ha gjennomført en slik prøve før de evt. bruker hunden i avl. Alle svarte at de syns det er betryggende å vite hvordan hunden reagerer på uventede, litt utrygge situasjoner.
Norsk Schæferhundklubb har nylig vedtatt at en slik test skal være obligatorisk for schæfere før de blir godkjente for parring. Denne bestemmelsen trer i kraft fra 1/1-86.

Den siste hunden gikk løypa kl. 16.45, og hele testen var avviklet kl. 17.00. Ikke EN hund hadde strøket, og det hadde dommerne aldri opplevd på tidligere tester. M.A.O. en meget hyggelig dag for alle som deltok, og som kunne dra hjem med stempel: Godkjent Karaktertest på papiret.

S.T.B.K. tok opp endel av karaktertesten på video, og vi kommer til å vise dette opptaket på medlemsmøte i klubben!

Vi i Selbu Trekk-og Bruks-hundklubb sier oss meget godt fornøyd med dette arrangementet, og håper på å kunne gjenta «suksessen» til neste år på samme tid.

DELTAGERE PÅ KARAKTERTEST I SELBU 4/5-85

NAVN		RASE	NAVN
Græsli,Anita	Selbu	Golden Retriever	Saugustia Sasha
Hårstad,Sigmund	Tr.heim	Doberman	Arrogant av Stokhaug
Uthus,Eilif	Selbu	Golden Retriever	Cherie
Haltvik,Peder	Sunnd.øra	Schæfer	Xerro's Jennie
Pedersen,Frode	Selbu	Schæfer	Mada's Ringo
Innerdal,Kjell	Sunnd.øra	Schæfer	Xerro's Jack-Remo
Nervik,Bjørn	Tr.heim	Schæfer	Ingodd's Yssel
Nervik,Bjørn	Tr.heim	Schæfer	Ingodd's Villax
Uthus,Odd	Selbu	Schæfer	Rermona's Brina
Johansen,Erik	Tr.heim	Schæfer	Lindro's Laddie
Olsen,Ann	Tr.heim	Schæfer	Lindro's Litza
Evjen,Heidi	Korsvegen	Belg.Fåreh.	Aquarius
Evjen,Heidi	Korsvegen	Belg.Fåreh.	Bruce
Moslet,Unni	Selbu	Border Collie	Tinka
Bjerkan,Asle	Tr.heim	Golden Retriever	Goldenbo's Govann
Johnsen,Geir	Selbu	Siberian Husky	Schico
Johnsen,Geir	Selbu	Siberian Husky	Targa
Eilertsen,Øivind	Spillum	Schæfer	Elsran's Kozak
Sandø,Torbjørn	Tr.heim	Schæfer	Kirkbakk's Arras Spitz
Meedby,Gry Hege	Tr.heim	Schæfer	Lindro's Natzh
Sand,Olav	Selbu	Irsk Setter	Ira
Reklev,Randi	Tr.heim	Schæfer	Lindro's Nutrix
Antonsen,Ellinor	Tr.heim	Schæfer	Lindro's Nari
Brobak,Olga Marie	Selbu	Schæfer	Aik-Ewen's Gine
Folde,Chris	Selbu	Golden Retriever	Mira

Vaksinasjon av hund og katt

Av veterinær Hans Jørgen Søiland Larsen

Fra
Aktuelt
om hunder
utgis av A/S Kolbjørn Knutsen & Co

Hvordan beskytter dyr seg mot infeksjoner?

Bare et lite antall av de smittestoffene som finnes hos dyr og i deres omgivelser, kan forårsake sykdom. For at sykdom skal kunne oppstå, må smittestoffene ha egenskaper som under bestemte forhold gjør dem i stand til å overvinne dyrs mikrobeforsvar. Smittestoffene må som regel komme inn i kroppens vev og formere seg der før de kan fremkalle sykdom. En finner midlertid hvite blodlegemer overalt i kroppen beredt til å ta opp kampen med inntrengende mikroorganismer. De hvite blodlegemene bruker ulike teknikker for å nedkjempe bakterier og virus på; noen spiser opp mikrobene, noen dreper bakterier eller celler som produserer virus, direkte, mens andre blodlegemer produserer avanserte motstoffer som nøytraliserer og uskadeliggjør smittestoffet. Disse motstoffene betegnes ofte som antistoffer.

Kroppens svar på en infeksjon omfatter både uspesifikke og spesifikke mekanismer hvor **immunsvaret** er karakterisert ved de spesifikke mekanismene. Ordet **immunitet** er avledet av det latinske **immunis**, dvs. fri for, uberørt av. Et individ som er blitt immunt mot et smittestoff, vil m.a.o. bli uberørt av dette smittestoffet ved ny smitte.

Et viktig prinsipp for å opprettholde immunitet er produksjon av antistoffer. Dyrs immunapparat vil etterhvert produsere antistoffer mot de fleste miljømikrobene som forsøker å trenge inn i kroppen. Disse antistoffene finnes ikke bare i blodet, men også i neseslim, tårer og melk. Store mengder antistoff finnes også i råmelk, og disse blir tatt opp av valpens – eller kattungens tarm det første døgnet etter fødsel, og går over i blodet. På denne måten beskytter mordyret deres avkom mot miljømikrobene den første tiden etter fødsel. Graden av beskyttelse, imminitet, er avhengig av mengden av antistoffer hos mordyret. Denne immunitet har vanligvis en varighet på 3 måneder, og dette er som regel tilstrekkelig da valpens eller kattungens immunapparat på denne tiden er kommet godt igang med egenproduksjon av antistoff. Disse forhold er årsaken til at morsmelk er så viktig for en sikker oppvekst. Melkeerstatninger vil ikke inneholde de rette antistoffene mot spedyrets miljømikrober.

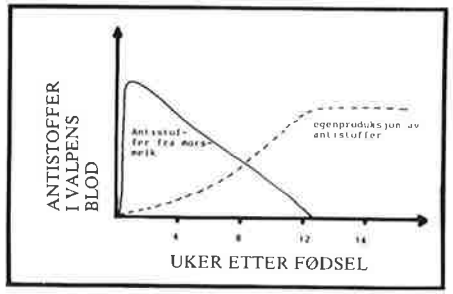

Fig. 1. Antistoffer fra morsmelk beskytter valpen til dens egenproduksjon av antistoffer er kommet igang.

Et tilsvarende prinsipp med «kunstig tilført immunitet» utnytter en når dyr og mennesker får «stivkrampe-serumbehandling». Da sprøytes ferdige antistoffer inn i kroppen for å nøytralisere stivkrampegift og derved beskytte individet mot stivkrampe. Ved vaksinasjon derimot vil drepte eller svekkede mikrober bli sprøytet inn i kroppen for å sette igang egenproduksjon av antistoffer som vil gjøre dyret immunt mot smittestoffet. Disse antistoffene vil selvsagt også overføres fra mor til avkom, og derved også gjøre dette immunt for en viss tid.

Hvilke infeksjoner ønsker en å bekjempe ved hjelp av vaksinasjon?

Utvikling, produksjon og kontroll av vaksiner er kostbart. Derfor står økonomiske vurderinger helt sentralt når en vil overveie å ta i bruk en vaksine. Vaksineutgiftene blir veiet imot kostnadene en infeksjon medfører. Det er derfor bare de mest tapsbringende infeksjoner en vaksinerer imot.

I Norge har en gjennom tidene utryddet en rekke infeksjonssykdommer ved drastisk avlivning og destruksjon av angrepne dyr. En naturlig vannbarrière rundt landet (Norge/Sverige) samt importkontroll har hindret nye sykdomsutbrudd. Infeksjonssykdommer som kontrolleres på en slik måte, vil en ikke vaksinere imot, men bekjempe ved nedslakting av syke dyr eller positive reagenter (dyr som har antistoff i blodet som tegn på at de er smittet). Dette er årsaken til at en ikke vil vaksinere hund og katt mot rabies og tuberkulose i Norge. Vaksinasjon vil også bli vurdert opp i mot andre bekjempelsestiltak, som f.eks. antibiotika-behandling. De fleste infeksjoner som skyldes bakterier, kan kontrolleres med slike midler, mens virusinfeksjoner påvirkes i svært liten grad av antibiotika og liknende medikamenter.

I Norge er det derfor bare visse tapsbringende virusinfeksjoner hos hund og katt en vaksinerer mot.

Valpesyke

Sykdommen skyldes en virusinfeksjon som vanligvis rammer hunder under 1 år, men også eldre hunder angripes. Uvaksinerte valper i 3–6 måneders alderen er mest utsatt da antistoffene fra moren på denne tiden er oppbrukt. Virus angripe hudvev, respirasjonsorganene, fordøyelsesapparatet, blodvev og nervesystemet. Det kliniske bilde kan derfor variere svært og er avhengig av hvilket organ som er sterkest rammet. Symptomer fra respirasjonsveiene, diaré, utflod fra øyne og nese kombinert med feber er vanlig. Ved siste epidemi i Oslo-regionen viste påfallende mange hunder symptomer fra nervesystemet; rykninger, kramper og lammelser. Ofte kompliseres infeksjonen med sekundære bakterielle infeksjoner slik at ca. 50 % av syke hunder vil dø.

I Norge markedsføres to typer vaksiner; én med drept virus og en med levende, svekket virus. Begge vaksinene kan en få i kombinasjon med andre vaksiner som f.eks. vaksine mot smittsom lever-betennelse.

SMITTSOM LEVERBETENNELSE er en akutt virusinfeksjon hos hund. Dyr i alle aldre er mottakelige for sykdommen, men mest utsatt er hunder under 1 år. Virus angriper leveren og kroppens blodvev. Hos unge valper som viser et akutt og raskt sykdomsforløp, kan diagnosen være svært vanskelig å stille klinisk. Mange valper infiseres de første dagene etter fødsel og kan dø uten å vise symptomer. Eldre, hardt angrepne dyr dør ofte en uke etter infeksjonen har funnet sted. Slike hunder viser slapphet, høg feber, bleke slimhinner og sterke buksmerter. Det finnes ingen spesifikk behandling mot virus, og det markedsføres derfor vaksine (drept virus) mot sykdommen.

PARVOVIRUS INFEKSJON hos hund er en relativt ny sykdom her i landet. De første sykdomsutbrudd ble oppdaget i Texas i 1977, og siden da har sykdommen spredt seg som en epidemi over hele verden, og regnes nå som stasjonær i de fleste land.

Virus angriper slimhinnen i fordøyelsessystemet og forårsaker derfor heftig oppkast og blodig diaré. Det store væske- og salttapet dette medfører kan resultere i dødsfall 1–3 døgn etter de første symptomer er blitt observert. Det er særlig hunder under 1–2 år som er mest utsatt for infeksjon, men også gamle hunder kan bli kraftig angrepet. Voksne hunder rammes i mindre grad med langt mildere symptomer enn unge hunder.

Sykdommen kan ofte kontrolleres med intensiv væskebehandling. Myndighetene har likevel tillatt vaksinasjon for å bekjempe lidelsen da så mange unge dyr ble angrepet. Vaksiner er nylig blitt utviklet, og før de kom på markedet, ble det brukt kattepest- og minkdiaré-vaksine da disse ga delvis beskyttelse mot parvovirus infeksjon hos hund.

LEPTOSPIROSE er en bakterieinfeksjon hos hund som spiller liten rolle i Norge. Mennesker kan imidlertid smittes. Bakteriene angriper særlig nyrene og gir opphav til et varierende sykdomsbilde. Blodfattighet, gulsot, blod i urinen, fysisk svakhet er vanlige symptomer. Lidelsen er vanskelig å diagnostisere, men kan behandles med antibiotika. Når det likevel finnes vaksine mot lidelsen i Norge, skyldes det at den følger med «på kjøpet» i en kombinasjons vaksine mot valpesyke og smittsom leverbetennelse.

KATTEPEST skyldes et virus som er nært beslektet med parvovirus hos hund. Sykdommen er meget smittsom for katter i alle aldre. Virus angriper hovedsakelig fordøyelseskanalen og blodvev. Dette fører til høg feber, oppkast, diaré, flytninger fra øyne og nese med sterk uttørring. Hele 90 % av angrepne katter kan dø. Det raske og heftige sykdomsforløpet gjør andre bekjempelsesformer enn vaksinasjon lite aktuelle.

LUFTVEISLIDELSER hos katt som skyldes infeksjon med virus (Rhinotracheitt-virus og Calicivirus), er relativ hyppig forekommende. Disse virus angriper respirasjonsorganene særlig hos unge dyr og kan resultere i høg dødlighet hos kattunger.

Når bør en starte vaksinasjon?

Tidspunktet for vaksinasjonsstart retter seg etter den immunitet som valpen/kattungen har fått av moderdyret gjennom morsmelken. Dersom mordyret er regelmessig revaksinert, vil melken inneholde store mengder antistoffer som overføres til ungen. Dette vil beskytte avkommet mot en tidlig infeksjon. Imidlertid vil også disse antistoffene til en viss grad kunne «nøytralisere» en vaksine og derved gi et for dårlig vaksineresultat. Dette kan medføre at dyrene ikke er tilstrekkelig beskyttet mot feksjon.

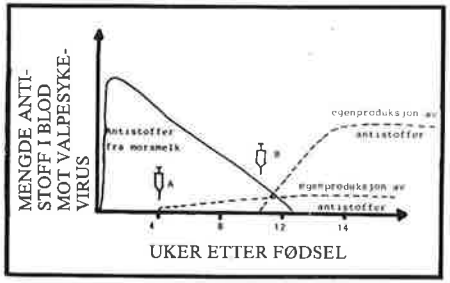

Fig. 2. A. Tidlig vaksinasjon mot valpesyke kan føre til dårlig vaksinasjonsresultat p.g.a. nøytraliserende antistoff fra morsmelk.
B. Vaksinasjon til rett tidspunkt gir god egenproduksjon av antistoff mot valpesyke.

Ved vaksinasjon mot Parvovirusinfeksjon hos hund viser forsøk at antistoffene fra mordyret reduseres raskt slik at en kan starte første gangs vakinasjon i 6–8 ukers alder. Denne vaksinasjonen må imidlertid gjentas etter ca. 4 uker dersom en pga. sterkt smittepress ønsker å starte vaksinasjon tidligere, må en vaksinere ialt 3 ganger med 4 ukers mellomrom.

Vaksinasjon mot valpesyke, smittsom leverbetennelse og leptospirose hos hund og mot kattepest kan utføres i 11–12 ukers alderen. Dersom en ønsker tidligere vaksinasjon, må en gjenta vaksinasjonen etter 4 uker.

Vaksinasjon mot luftveisinfeksjoner hos katt startes også i 12 ukers alderen, men denne må repeteres etter ca. 4 uker.

Hvor hyppig bør en vaksinere?

Dyr som har gjennomgått en infeksjon, er ofte beskyttet mot reinfeksjon i mange år etter. Kroppen har altså bygget opp langvarig beskyttende immunitet mot mikroben. En vaksinasjon vil sjelden gi så langvarig beskyttelse. Vaksinene som her er omtalt, gir beskyttelse bare i et år selvom valpesykevaksine riktignok gir brukbar beskyttelse også det andre året. Dette betyr at en bør revaksinere hund og katt årlig for å oppnå sikker beskyttelse.

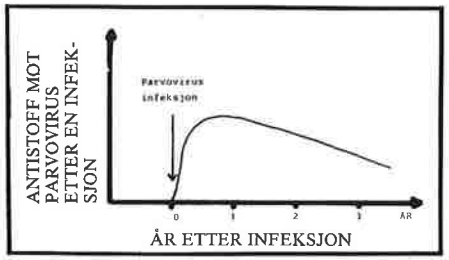

Fig. 3. Hunder som overlever en parvovirus infeksjon, har store mengder antistoff i lang tid etter infeksjonen.

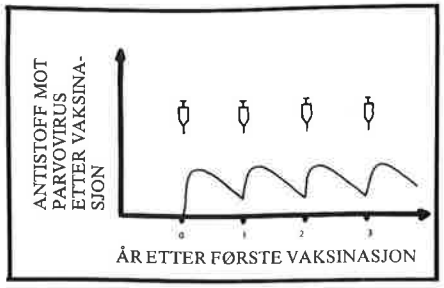

Fig. 4. Mengden antistoffer etter Parvovirus vaksinasjon avtar raskt og nødvendiggjør årlig revaksinasjon.

Men hvorfor vaksinerte man da i «gamle dager» bare èn gang mot valpesyke med brukbart resultat? Er den moderne vaksinasjonen bare et kommersielt triks? Nei, grunnen til dette er at det tidligere var så mye virussmitte rundt miljøet at de aller fleste dyr ble smittet i løpet av første leveår, mens de ennå var beskyttet av første vaksinasjon. Denne smitten resulterte så i en langvarig immunitet. Nå finnes det imidlertid så lite smitte i miljøet at denne effekten ikke kan utnyttes. Når store deler av dyrepopulasjonen er vaksinert, må en fortsette revakinasjon for å kunne hindre periodevise epidemier.

Månedens reisetips

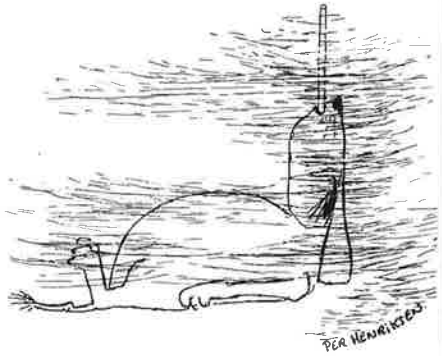

Røyking i bilen kan forårsake ubehag hos passasjerene.

Hundesport Nr. 4 - 1984

HVALPEN – et levende materiell

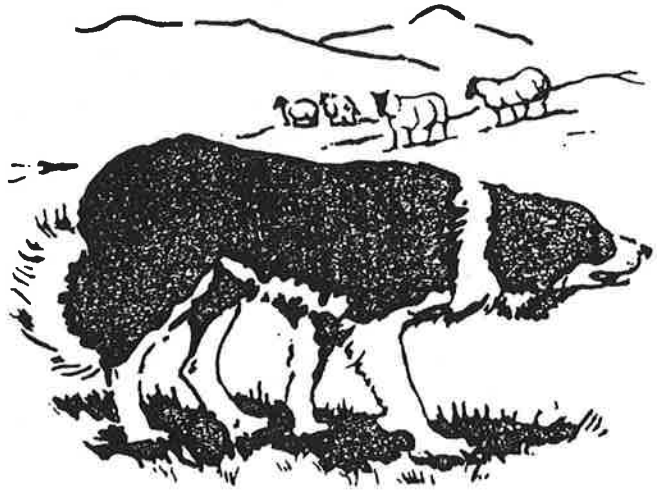

«Grunnlaget for en hunds sosiale tilpasning blir lagt i hvalpekassen, samt i tiden fram til hvalpens 15 ukers alder. En god høst er med andre ord avhengig av om en sår i tide», sier major Randulf Gimre, sjef for Forsvarets Hundeskole i Drøbak ...

Intervju: Sverre Theodorsen

Hvalpen er et levende materiell som videreutvikles og formes i oppdretters og hvalpeeiers hender ...

VED Forsvarets Hundeskole i Drøbak opplæres hunder til varierende bruksområder, så som patruljehund, varslingshund, sanitetshund, lavinehund, samt søkshund eksplosiver – og narkotikahunder. På disse tjenestefelter er hundens medfødte sanser som lukt, hørsel og syn, videreutviklet gjennom riktig opplæring og trening.

En god hund på sitt bruksområde, er et resultat av et fantastisk samarbeide mellom hund og hundefører.

At den vanlige hundeeier ikke har de samme ambisjoner med sitt hundehold som det en brukshundfører har, er vel en selvfølgelig ting. Men enhver hundeeiers intensjon bør være at hunden skal funge-re best mulig i sitt miljø – såvel i familiesammenheng og nærmiljø som i det samfunn vi lever i.

La hunden få lov til å være hund, la den føle tilfredshet ved å løse oppgaver, og undervurder ikke det faktum at hunden er et flokkdyr som, i familiesammenheng, ikke skal ha lederskapet.

GRUNNLAGET BLIR LAGT I HVALPEKASSEN!

– Hva mener du Gimre, at en oppdretter må ta hensyn til når et hvalpekull tumler rundt i hvalpekassen?

– Ja, man har jo tatt på seg et veldig stort ansvar for å få et så godt resultat som mulig. Først ligger selvsagt ansvaret i å finne en hanhund til sin tispe, og at begge er akseptable som avlsdyr. Den problemstillingen vil jeg ikke komme inn på her, bare konstatere at dette ikke må overlates til tilfeldighetene. Vi får ta utgangspunkt i at hvalpene er kommet. Bortsett fra å kontrollere at mor og barn har det bra, er det sikrest å overlate jobben til tispa den første tiden. Hun vil stelle og arbeide med dem de første ukene. Det er altså ikke så stor innflytelse vi har på hvalpenes sosiale utvikling denne tiden.

– Selv om vi ikke skal blande oss så mye inn i hvalpestellet den første tiden, kan vel en hjelpende hånd være nødvendig?

– For all del, vi må jo være der fra tid til annen. Både fordi det rent praktisk har betydning for tispa at vi viser interesse, og ikke minst – det er jo en fantastisk opplevelse å være vitne til det som skjer i hvalpekassa. Men for pregningen/utviklingsdelen hos hvalpene har det liten betydning om vi er der eller ikke. Men fra den 21. dagen og utover til 15 uker er det en avgjørende fase. Enkelte sier at perioden strekker seg fra 21. dagen til 13 ukers alder, og andre sier til 15 ukers alder. Jeg vil holde meg til 15 uker, og jeg holder meg da til de forsøk som er gjort av Scott og Fuller.

Disse forsøkene går bl.a. ut på registrering av hundens utvikling av tilhørighet til sin egen art – hunden, tilhørigheten til arten – mennesket, og i det hele tatt det som skjer med hvalpens utvikling. helt grunnleggende ting for hvorvidt den senere skal kunne fungere i noen flokksammenheng.

På dette utviklngstrinn *må* oppdretteren inn slik at hvalpen skal lære å kjenne, og å akseptere mennesket.

La oss se litt på hunden i vill tilstand og hva som skjer i hvalpenes utviklingstrinn. Fram til kullet er 3 uker, samt noen tid framover, holder hvalpene seg fortsatt til moren, eller i det minste til sine egne artsfrender.

Når de nærmer seg 5 ukers alder, har de blitt såpass store at de kan begynne å tasse omkring på egen hånd og dermed få kontakt med andre individer. Hvalpene befinner seg da i en optimal fryktperiode og er praktisk talt redde for alt annet enn det de har fått kontakt med/tilhørighet til mens de lå i hundeflokken sin. Slik må det være i naturen for å unngå at hvalpen skal føle tiltrekning til andre enn sine artsfrender.

Etter denne fryktperioden kommer en optimal modningsprosess med hensyn til hvem de skal føle seg flokkbundet til. På denne måten får man, i naturen, det mønster som styrer all adferd og modning. – Hvis hvalpen forlater hundeflokken sin og treffer et annet individ, så blir han redd – blir frastøtt fra det – altså en negativ forsterkning. Motsatt, en positiv forsterkning til dem den virkelig skal høre til – fungere sammen med.

Det må av dette være helt klart at det er av helt avgjørende betydning at oppdretteren kommer inn i bildet forut for denne fryktperioden.

– Er det også av stor viktighet at den framtidige hvalpekjøper kommer inn i bildet på dette stadium?

– Nei det er ikke nødvendig. Det er arten menneske, ikke individet menneske, som fra hundens side må være akseptert før den kommer inn i denne omtalte fryktperioden.

– Men hva vil skje med en hvalp dersom oppdretter ikke har sørget for nødvendig kontakt på dette stadiet? Vil det være for sent å skape flokktilhørighet hund/menneske når hvalpen er 7-8 uker?

– Nei for sent er det ikke, men så mye vil utvilsomt være mistet at resultatet blir deretter. Sagt på en annen måte – vi planter for sent på året. Fortsatt har vi tiden fra 7 uker og opp mot 15 uker, og da kan jo mye utvikles. Det er bare det at jobben blir vanskeligere.

HVALPEKJØPERES INNSATS ER AV STOR BETYDNING!

– La oss gå tilbake til hvalpen som har fått flokktilhørighet både med hund og menneske. Hvalpen er 7-8 uker og blir hentet av sin nye eier. Hva skal så denne nye hundeeier passe på for å opptre mest mulig korrekt?

– Da skal han bygge videre på det grunnlaget som hvalpen allerede har fått. Jeg understreker så sterkt jeg kan, at dette er å bygge videre på de egenskaper som hvalpen allerede har utviklet. Hvalpen vil oppfatte sin nye familie som sine egne flokkdyr. Den kan ikke se oss som mennesker, med våre egenskaper, og seg selv som hund, med sine egenskaper. Han ser oss kun i flokksammenheng – som sin egen art.

– At hvalpen har fått denne oppfatning av mennesket, beror altså på at den har gjennomgått en tilvenningsprosess hos oppdretteren?

– Ja, riktig. Hadde ikke hvalpen gjort det, ville den vært fullstendig uten tilknytning og tiltrekning til oss. Den ville rett og slett hatt frykt for oss, og dette hadde jo vært et forferdelig dårlig startgrunnlag.

For ordens skyld vil jeg også ha sagt at en hvalp trenger mye søvn, og at den har krav på å få være i fred så lenge den sover.

Jeg vil også nevne at man ikke skal overta hvalpen før den er 7 uker. Den vil i såfall kunne miste en del av sine egenskaper. Som et eksempel kan nevnes, at om vi hadde hentet hvalpen da den var 4 uker, slik at den ikke hadde fått være sammen med tispemoren ogs søskenflokken de neste ukene, kunne vi risikere at den utviklet seg i en slik retning at den mistet muligheten til å omgås andre hunder, og det er jo også uønskelig.

Men så har vi jo noen som mener at hunden ikke har noe i menneskeflokken å gjøre, hundens plass er på låven, i fjøset. Den skal være ute, den skal være et annet sted. Vel, de kan gjerne velge dette, men da må de også vite hva som er resultatet av at de gir hunden slike livsvilkår. De vil få den samme kontakt med denne hunden som de har med kua eller sauen. Altså, den sosiale tilknytning til mennesket vil ikke være slik vi ønsker det hvis vi skal arbeide med hunden. Men man velger jo, og får etter hva man har valgt.

– Så selv hunderaser som av sin natur er beregnet å skulle være ute det meste av døgnet, bør følgelig være inne, sammen med sine nye eiere, den første tiden?

– Ja, hvis man har til hensikt at den skal fungere flokkmessig sett med oss mennesker, og at vi skal få del i alle disse fantastiske fine egenskapene som hunden har, så har vi ikke noe valg.

– Det er vel en god del hensyn hundeeieren må ta for å få hvalpen til å bli en del av flokken/familien? Tross alt så er vi jo ikke like!

– Nei, like er vi ikke, men også mennesker har, nesten uten unntagelse, flokkegenskaper på samme måte som hunden har det. Riktignok er det mange av disse egenskapene som hos oss, det siviliserte mennesket, er mer eller mindre utviklet. Dette kan medføre at enkelte har noe vanskeligere for å få utviklet flokk-kontakt med et dyr.,

Men la oss se på hva som skaper kontakt og balanserer adferden med artsfrender i naturen, og la oss også dra litt nytte av dette.

Vi har alt det som ligger i ritualet pelspleie, den trygghetsfølelsen, eller la oss gjerne kalle det kosen, som skapes når tispa steller og pleier sine små hvalper. Hundeeieren skal nå overta denne morsrollen, gi denne trygghetsfølelsen, og gi (og få) denne kosen.

– Vår pleie av hunden er altså ikke bare for hundens eksteriør, den er også med på å styrke kontakten menneske/hund?

– Ja, den er en av grunnstenene for at hunden skal utvikles sosialt i familiesammenheng. Men vi må ikke tro at bare kosen i seg selv er nok. Det er som sagt ett av flere elementer. Jeg kan fortelle at min egen *Lobo* (en stolt schäferhund) som er 8 år, og som egentlig ikke er så veldig kosete, tydelig viser sitt behov. Han har to tidspunkter i døgnet hvor han i aller høyeste grad inviterer meg, som flokkleder, til dette koseritualet. Sterkest er dette på kvelden like før vi skal til ro.

Hvis jeg ikke svarer på denne invitasjonen og tar litt «pelspleie», så resulterer det i at Lobo er borte og dytter i meg flere ganger i løpet av natten. Nå er Lobo såpass gammel at vi kan jo tenke oss hvilket enormt kosebehov en liten hvalp må ha!

– Du sa at kosen/trygghetsfølelsen er ett av elementene. Hvilke andre elementer vil du fremheve?

– Det andre vi må gjøre er å sørge for at den utvikling som finner sted gjennom lek, får fortsette gjennom oss. Ja, her vil jeg si det så sterkt at vi *må* sørge for dette.

– Du sier lek, men hvordan skal man egentlig leke med hunden?

– Her er det mye feil oppfatning ute og går. Enkelte mener at lek virker stressende på hunden, og at det er et unødvendig tidsfordriv for såvel menneske som hund. Andre mener at summen av lek er å kaste pinne.

I prinsippet finnes det, for hunden, tre former for lek. Det er jakt-lek, kamp-lek og det er flukt-lek. Alle tre egenskapene er, i vill tilstand, helt nødvendige for å kunne overleve. Disse egenskapene utvikles i hvalpetiden og praktisk talt så lenge hunden lever. I kontakten hund/menneske er det ingen ting som er mer flokkbindende enn at denne aktiviteten utføres sammen. Denne aktiviteten er også helt avgjørende for at hunden skal fungere sammen med deg.

Ta for eksempel dette med rangforholdet. Mange mener at rangforholdet avgjøres av hvem som er sterkest, tar hardest i. Mye av lederfunksjonen/rangforholdet avgjøres og utvikles i lekesituasjonen. *Du* inviterer til lek, *du* får med deg hunden din i leken, men *du* avgjør også når leken skal avsluttes. Det blir et gjensidig avbalansert tillitsforhold gjennom lek.

Hvis lederskap og rangforhold skulle avgjøres gjennom kamp, ja da kjenner ikke jeg til noe individ, mennesket inkludert, som, hvis de har vært gjennom en vill slåsskamp, får et gjensidig tillitsforhold igjen. Derimot kan man på hvalpestadiet, på en naturlig måte, etablere et tillitsforhold – en intern rangering – uten å gå til hårdhendte virkemåter.

– Men denne leken som hundeeieren skal bidra med, du er ikke redd for at den kan bli for voldsom?

– Hvis vi driver leken på feil måte, er det klart at hunden kan bli for vilter. Men hvis vi vil ha en hund som en del av vår flokk, så må vi leke med den. Men det er her som med barneoppdragelse – en må bruke sunn fornuft!

Lek har ikke mer skadelig virkning enn den aktivitet vi utøver med våre små barn for at de, bl.a., skal føle det som et hjem og ikke som et overnattingssted.

Når man har fått tilfredsstillet behovet for aktivitet – så blir man rolig. Derimot blir man urolig når aktivitetstrangen ikke blir brukt. Emnet lek er imidlertid så omfattende at vi kunne snakke i timevis, men la meg bare si til de som har fått en hvalp; – vær den du er, umiddelbar, og gjør det du ser virker, og som hvalpen og du har lyst til. Praktiser det, for det er sannsynligvis riktig.

Med det privilegium du har som flokklederen, er det du som skal avgjøre når leken skal avsluttes, noe som er fullt ut akseptabelt for hvalpen. Lederfunksjonen skal vi få uten at hvalpen på noen måte blir kuet.

– Hva må vi i leksituasjonen være påpasselig med for å unngå å få en kuet hund?

– Ja, her må jeg igjen tilbake til det som skjer i hundeflokken, og dermed også hvalpeflokken. Vi kjenner alle til det hylet/signalet som hvalpene har når de f.eks. leker med hverandre, og den ene biter for hardt. Dette hylet er et signal til den andre – ikke så hardt! Og hylet virker i de grader.

Dette kan vi overføre til vår egen leksituasjon med hvalpen. Dersom den f.eks. blir for vill, og lekebiter så hardt at vi kjenner det risper, er det bare for oss å si ifra. Vi kommer med et signal, et hyl eller aiii – nå biter du for hardt, – og dette vil ha den nødvendige effekt.

Vi må også ta det nødvendige hensyn hvis det er hunden som hyler, når vi leker med den. Dersom vi ikke respekterer dette, vil hunden sannsynligvis i neste omgang komme med en advarende knurring. Dersom heller ikke dette respekteres kan resultatet bli at hunden biter. Vi må lære oss hundens signaler, og vi må benytte oss av disse for å få en balanse i adferden. Det er for sent å begynne den oppdragende virksomhet når hvalpen har blitt stor. Hvordan skulle det gå om *vi* ikke fortsatte oppdragelsen som tispemora hadde startet opp? Resultatet kunne jo bli at hunden, når den ble voksen, fullstendig overtok kommandoen i familieflokken.

– Hvorledes kan vi korrigere en hvalp som er i ferd med å gjøre noe galt?

– Harde slag er selvfølgelig helt forkastelig. Men en korrigering lik den smekken på handa vi gir våre små barn, *kan* være nødvendig. Vi skal huske på at sammen med korrigeringen så skjer det også en del synlige ting med hele vår kroppsholdning, vi får et morskt uttrykk og kommer kanskje med et utbrudd. Dette kroppsspråket lærer hvalpen seg å tolke, den er jo nødt til å lese kroppsspråket fra sine flokkmedlemmer i vill tilstand.

Det er selvfølgelig viktig at vi ikke går så hardt fram at den blir redd oss, for da har vi bommet fullstendig – og skutt spurv med kanoner.

Hvalper er også forskjellige når det gjelder den grad av korrigering hver enkelt trenger. Enhver eier må lære seg å kjenne sin hvalp, og å oppfatte signalene. I en undergivelsessituasjon vil den bli passiv og det er da vi må stoppe. Går vi for langt her så kan vi lage en skade i forholdet som aldri rettes opp igjen. Så derfor – korrigeringer må alltid utføres med omtanke.

– Kan du gi oss andre tips om hvordan vi kan legge opp vår lekeform?

– Vi har mange muligheter til å legge an leken slik at den er framtidsrettet. La for eksempel hunden få muligheter til å bruke sine fantastiske lukteegenskaper. Når familien har med seg hunden på tur i skogen, kan en gjemme seg for hunden. Få den til å søke opp vedkommende og derved bruke nesen sin. Hunden vil føle at den utfører en jobb, og det er virkelig gøy å se hvor lykkelig den blir når den «forsvunnede» er funnet.

Det er like enkelt å legge opp til noe lignende om en er alene med hunden. Ofte har vi jo en eller annen gjenstand som hunden er glad i å leke med. Kast lekegjenstanden slik at hunden må gjøre en viss jobb med nesa for å finne den.

Likeledes kan vi, istedet for å putte en godbit inn i munnen på den, la den få lov til å lete den opp selv.

Vi skal huske på at når hunden får anledning til å bruke sine sanser, og derigjennom videreutvikle disse, får den anledning til å bruke seg selv. Den blir mer tilfreds og avbalansert, og følgelig roligere når flokken er samlet.

– Kontakten menneske/hund, eller hundefører/hund vil vel også bli styrket med denne form for aktivitet?

– Hvis du med uttrykket kontakt tenker på den tiltrekningskraft det enkelte menneskelige individ vil ha på sin hund, altså utgangspunktet for ordet appell, så er lekeaktiviteten en meget viktig faktor. Men for all del, nå må jeg ikke bli forstått dithen at det bare er leken som er kontaktskapende. Vi har jo også det vi tidligere har snakket om; – kosen, tryggheten og slike ting.

– Hvis du til slutt skulle gi oss noen korte, gode råd ...

– Ja, da må det igjen bli å si – bruk fornuft, vær deg selv, registrer hva som virker, og ikke minst – ha i tankene hvorledes de forskjellige situasjoner ville måtte takles ute i hundeflokken. Det vil utvilsomt også ha den nødvendige effekt i familieflokken.

Brukshund – resultater

Kora av Leuthenhagen v/Ingeborg Borseth

Appellkonk. kl. B 20/4: nr. 3 m/ 131 p (140) - (6 delt.)
Tr.heim,Lp. kl. II 4/5: nr. 1 m/ 185,5 p (200) - (3 delt.)
Br.h.konk. kl. B 26/5: nr. 2 m/ 226 p (260) - (6 delt.)
Trøndersk Mesterskap kl.B:nr. 4 m/ 186,5 p (280) - (7 delt.)
Br.h.konk. kl. B 22/6: nr. 4 m/ 205 p (260) - (5 delt.)

Ingodd's Jubel v/Tor Tetli

Tr.heim,Lp. kl. III 28/4: nr. 1
Ingodd's Jubel ble her N.L.Ch.
Br.h.konk. kl. A 25/5: nr. 1 m/ 201 p (240) - (2 delt.)
Godkjent brukshundkåring - Grad III m/ 272 p (300)
Trøndersk Mester kl A m/ 268 p (320) - (4 delt.)

Lindro's Nari v/Ellinor Antonsen

Appellkonk. kl. C 20/4: nr. 2 m/ 116,5 p (120) - (11 delt.)
Oppdal,Lp. kl. II 19/5: nr. 1 m/ 171 p (200) - (5 delt.)
Br.h.konk. kl. C 26/5: nr. 1 m/ 146 p (150) - (5 delt.)
Trøndersk Mesterkap kl. C:nr. 2 m/ 168 p (180) - (14 delt.)
Br.h.konk. kl. C 22/6: nr. 2 m/ 170 p (190) - (4 delt.)

Romi's Ephra v/Stig Meier Berg

Appellkonk. kl. B 20/4: nr. 2 m/ 133,5 p (140) - (6 delt.)
NKK,Tr.heim Lp. kl.II 11/5: nr. 1 m/ 176 p (200) - (13 delt.)
Br.h.konk. kl. B 26/5: nr. 4 m/ 208,5 , (260) - (6 delt.)
Godkjent brukshundkåring - Grad II m/ 283 p (300)
Trøndersk Mesterkap kl.B: nr. 2 m/ 241,5 p (280) - (7 delt.)
Br.h.konl. kl.B 22/6: nr. 3 m/ 206,5 p (260) - (5 delt.)
Godkjent funksjonsanalyse m/ 221 p (300)

GOLDEN RETRIEVER

Golden retrieveren er den yngste av retriever-rasene. Det hele startet i 1868, da en skotsk lord, Lord Tweedsmouth, parret sin gule Wavy-Coated (nå Flat-Coated) retriever med en lys, leverfarget Tweed Water-spaniel tispe med krøllete pels. (Denne rasen er nå utdødd). Navnene var "Nous" og "Belle".

Denne kryssingen av retriever, en lettlært, arbeidssom, omgjengelig og rolig apportør og jaktspaniel, en støtende og vannelskende hund, gav 4 gule hvalper. Disse ble kalt "Crocus", "Primrose", "Ada" og "Coowslip", og er de hundene som danner grunnlaget for golden retriever-en som rase. Det skal visstnok finnes bilder av alle, unntagen "Belle" og "Primrose".

Ved metodisk linjeavl og innkryssing av irsk setter, enda en Tweed Water-spaniel, sort retriever, og til og med en sandfarget blodhund, fikk man i årene fram mot 1890 en ensartet stamme av gule hunder som først og fremst var glimrende jakthunder og som i sitt utseende ikke skiller seg mye fra vår tids golden. Denne hunden ble utstilt første gang i 1908 som en varietet av Wavy-Coatet retriever, men ble i 1913 anerkjent som egen rase.

Rasebeskrivelsen på golden retrieveren er; kroppslengden skal være lenger en skulderhøyden som for hannhunden er 56-61 cm., for tispen 51-56 cm. Hunden skal ha bred skalle, tydelig stopp, kraftig snuteparti,

mørk brune øyne, små, hengende, tett tilliggende ører, halen skal rekke til haseleddet, tett, rett eller bølget halvlang pels som kan være varm gylden til lys fløtefarget. Karakteristisk for golden retrieveren er de lange fanene på forbena, bakbena fra halen til hasene, (de såkalte buksene), på undersiden av brystkassen og halen.

Golden retrieveren kom til Norge i begynnelsen av 50-årene, og er etterhvert blitt den mest populære av retriever-rasene her i landet. Dette fordi den er en allsidig, vakker og ikke minst en omgjengelig hund. Dette er noe alle goldeneeiere er villige til å skrive under på. Du finner golden retrievere på mange områder; som tjenestehund i politiet, som førerhund, som lavinehund og som jakthund. I Danmark brukes den helst i andejakt fordi den er en mester til å svømme, og til og med dykke etter ender som biter seg fast i bunnen. At den elsker vann er vel noe alle som har golden merker ganske fort. Den skyr intet middel når det gjelder å komme seg ut i nærmeste vannpytt.

Størrelsen på pytten har ingenting å si. Mange er vel de som etter en tur i marka vender hjem med en golden som slett ikke er så "golden" lenger etter en svømmetur i et eller flere myrhull underveis. Et halvt nedrullet bilvindu er heller ikke noe hinder hvis utsikten er vann så langt øyet rekker. Det vet jeg av egen erfaring!!!! Bilen fikk noen striper i lakken, men vi hadde verdens lykkeligste hund - det var helt sikkert!!

En golden krever mye oppmerksomhet og mosjon. Aktivitet er stikkordet når det gjelder rasen. Fysisk og psykisk mosjon er rett og slett en nødvendighet for denne hunden. En golden som bare står bundet utenfor huset hele dagen kjeder seg dønn ihjel. Den har behov for oppgaver

å løse, det være seg store eller små. Hovedsaken er at den kan føle seg brukt. Vi som er så heldige at vi har en golden i huset bør sørge for at den får sine behov på dette området dekket både ved at vi går daglige turer med den, og at vi aktiviserer hjernen dens; kanskje med "gjemmeleker" hvor vi enten gjemmer oss selv eller gjenstander som hunden skal finne. Dette kan gjøres inne og ute. Med en smule oppfinnsomhet fra eierens side kan dette bli riktig så morsomme stunder for alle parter.

Golden retrieveren er en lærervillig hund som tar dressur lett og som syns det er moro. Kjøp deg en bok om dressur, eller enda bedre, begynn på et dressurkurs og få en hund som gjør alt for å tekkes deg fordi det er morsomt.

Så over til litt sykdomsprat. Golden retrievere er, dessverre, blitt en utsatt rase når det gjelder arvelighets-sykdommer som f.eks. hofteleddsdysplasi og PRA(progressiv retinal atrofi), som er en alvorlig øyesykdom. Det som er "fordelen" med disse sykdommene er at de kan oppdages gjennom røntgenfotografering og øyenlysing av hunden. Dette betyr igjen at sjansene for å få "luket" bort de hundene som har disse sykdommene fra videre avl skulle være gode. Dessverre viser det seg at dette slett ikke er tilfelle. Avl med den hensikt kun å tjene penger er stygt, uansett hvilken rase det gjelder, men å avle på hunder som kan føre sykdommer videre, av samme grunn, er direkte hårreisende og bør på det sterkeste frarådes. Hvis DU som goldeneier har tenkt å bruke hunden din i avl, vil jeg oppfordre deg til å få undersøkt hunden din, nettopp med henblikk på disse to sykdommene. Husk; det er ikke bare din hund det gjelder. Enig?

Det er en ting til jeg gjerne vil nevne mens vi er iine på dette med avl. Dere som har tenkt å kjøpe en goldenhvalp, ta dere god tid. Ikke kjøpdiden første og beste hvalpen dere ser, men oppsøk gjerne flere oppdrettere og gjør dere kjent med tispa og omgivelsene som hvalpen skal leve de første ukene av livet sitt i. Dette er viktig, fordi man da får et inntrykk av hele miljøet. Se hvordan tispen reagerer på fremmede, om hun er harmonisk osv. En golden skal være nervesterk og "glad", men med den sterke avlen vi har sett de senere år, er dette blitt mer og mer en mangelvare. Nervøse og redde hunder er resultatet. Dette er kanskje litt hardt sagt, men i følge dyrleger og dommere på utstillinger er det sant. Nok om det, for uansett, det er du som kjøper hvalpen som har det største ansvar for at hunden skal bli lykkelig og ha det godt. Ta i mot hvalpen med all den kjærlighet og forståelse du er i stand til å gi den, og la den føle at den lever et innholdsrikt liv. Den krever ikke mer enn det.

En lykkelig golden er et herlig syn. Toppen på lykke for vår egen tispe er når hun får lov til å bære noe i kjeften, det være seg hva som helst. Da går halen med rekordfart, og alt er helt topp. Likedan er det når hun får på seg selen når det er skitur i emning. Da kommer det berømte "golden-gliset" til syne, så hele familien blir smittet av det gode humøret. Det skal lite til for å gjøre en golden lykkelig.

En golden som får rikelig og riktig mosjon er en sterk og utholdende hund som tåler lange dagsmarsjer, gjerne med oppakning. Kløv om sommeren og pulk om vinteren. Du skal lete lenge etter bedre turkamerat.

Golden retrievere har ord på seg for å være særlig barnevennlige, og at de sjelden biter. Selfølgelig finnes det unntak også her, men i det store og hele er dette troverdig. Rasen ER godlynt.

Noe annet er dette med retrievere og sau. En statistikk som stod gjengitt i en Osloavis sommeren -84, viste at dette er hundene som jager mest sau av alle. Jeg ble storligen forbauset da jeg leste dette for det hadde jeg aldri hørt tidligere. Dette er noe alle goldeneiere bør notere bak øret og huske. Bedre føre var o.s.v.

Tilslutt vil jeg si til alle dere som har en golden (eller flere) i huset; elsk hunden din og du blir tifold belønnet!

Et "bon mot" helt tilslutt:

Det finnes to typer hundegalskap. Den ene finnes det vaksine mot, den andre ikke.

Chris Folde

Foruten de velkjente

TRØNDER HYTTER

leverer vi også:

TRELAST ENGROS - DETALJ

TRYKKIMPREGNERT TRELAST

"TRØNDERBRAKKER" FOR INDUSTRI OG ANLEGG

DRIFTSBYGNINGER FOR LANDBRUKET, REDSKAPSHUS OG GARASJER

Kjeldstad Sagbruk & Høvleri A.S

7580 SELBU. Tlf. (07) 819801
819900

HUNDENS BØNN

Tenk på at vi er til for hverandre.
Jeg for deg, og du for meg.
Jeg har så vanskelig for å be om ting. Du vet:
vann og mat og en gressmatte
og noen å leke med.
Selv om du overser meg i blandt,
så elsker jeg deg bestandig.
Jeg ler med halen
når du kommer for sent hjem
og alle andre er sure på deg.
Når du syns at alt er dumt, og hele verden
bare grå
og du helst bare vil gråte
så kom til meg.
Jeg elsker deg bestandig. Bestandig.
Det er så lite jeg ber om:
Blås meg bare lett, lett i øret. La halen min
være i fred
og så kaldt vann, riktig kaldt vann,
når du og jeg
kommer hjem etter en het, lang sommerdag.
Men det viktigste av alt.
Det som jeg sa i begynnelsen:
Vi er til for hverandre;
Jeg for deg og du for meg.

TELEHUNDEN

Det siste produkt fra Statens Hundskola, Sverige.

Av Hans-Jacob Anonsen

Sammen med Televerket har Statens Hundskola, Sollefteå i Sverige i løpet av ~82 trent opp 2 schäfertisper til å markere råte i alle Televerkets stolper. Dette er årets store nyhet på dressursiden.

Televerket har 3 mill. stolper over hele landet. Hvert år besiktiges en halv mill. av disse for å finne råte. Et tidkrevende og dyrbart arbeid.

Telehundene dresseres til å markere på de duftemnene som inngår i råte- og muggsoppene. Det finnes hundretalls sopparter, men lukten er likedan.

På samme måte som med narkotikahundene, utnyttes jaktinstinktet i kombinasjon med den vel utviklede luktesansen. Hundene dresseres til å markere råte i en stolpe for deretter å løpe videre til neste og gjenta handlingen der.

Televerket har satset kr. 50.000.- for å utarbeide mulighetene for en større anvending av hunder i Televerkets tjeneste. For stolpekontroll regner man med at ca. 30-40 hunder kan bli aktuelt.

Det er også beregnet en besparelse på ca. 2 mill. kr. pr. år på grunn av et mer effektivt kontrollarbeid. Televerket undersøker også muligheten for å bruke hundene til kontroll av råteskader på lagrede nye stolper, samt for kontroll av stolper hvor det har vært anvendt ulovlige besproytningsmiddel. Dette er i prinsipp samme dressur som brukes på den såkalte miljøhunden - noe svenskene også har.

Artikkelen er hentet fra Statens Hundskolas årlige opplysningsavis.

Ingen tvil om schäferhundens brede bruksområde. Her en minesøkerhund under treningsarbeid.

S S-LAGET

VELKOMMEN TIL VAREHUSET I SELBU !

ARTIKLER TIL KONSTANT LAVPRIS - DER DE KAN SPARE MELLOM

15 OG 40 % HELE ÅRET

S S-LAGET

ÅPNINGSTIDER:
Mandag-Tirsdag-Onsdag-Fredag
fra kl.09.00-16.30.
Torsdag fra kl.09.00-18.00.
Lørdag fra kl.09.00-13.00.

STIG MEIER BERG.

POSITIVE fritidstiltak fortjener støtte...

Vi gjør det med glede....

SELBU SPAREBANK